

FOMENT

Portaveu oficial en las comarques tarragonines, del partit d'Unió Federal Nacionalista Republicana

ANY VIII.

REUS, divendres 26 de Setembre de 1913

Núm. 224

GRAN HOTEL DE LONDRES

ESTABLIMENT DE PRIMER-ORDRE

LUXOSOS HABITACIONS

QUARTO DE BANY I DUTXA

AGUSTI CASANOVAS

Cotxes a tots els trens

Plaça de Prim - REUS

Telefon núm. 29

SALO DE LECTURA, PIANO I VISITES

SERVEI DE GRAN LLUIMENT

PER A BANQUETS

MUNDIAL PALACE

COBERTS DESDE 3'50. - RESTAURANT INSTALAT FRENTE AL MONUMENT DE COLON. - TELEFON 763. - BARCELONA

Tots els dies de 12 a 3 concerts. — Els divendres plat del dia sopa BOUILLEBAISSE. Dissabte menú corrent i vegetarià. — Gran menjador per a 500 comensals. — Esplén dida il·luminació. — Servei esmerat. — Cuina selecta. — Perruqueria i banys.

Amnistia

Són diversos els periòdics de Catalunya i de fora que amb motiu del viatge de Poincaré a Espanya demanen que'l Govern dongui una ampla amnistia que obri les portes de la presó als molts ciutadans que no han delinquit per mala fe, sinó per excessiu amor a les idees i per defensar-les amb vehemència que'l Codi no permet.

No sols liberals són els periòdics que han exterioritzat aquest desig; n'hi ha també de conservadors i d'independents, perquè a tots s'alcança que és contradicció que pugna amb l'actual avenç de l'humanitat tenir a la presó mesos i anys a un home que no ha comès altre pecat que publicar un article massa violent, de vegades massa clar o a aquell altre que en una lluita sociatària ha traspassat aquella ratlla que separa lo lícit de lo il·lícit.

Cap rebuda millor pot oferir Espanya al president de la República francesa, que aquest acte de gracia, de clemència, de justícia o de reparació, com volgueu. Seria això fer coincidir la seva arribada amb una mostra de que a Espanya, sisquera per l'eficàcia de la seva presència, hi tenen de tant en tant ressò les veus d'humanitat i de llibertat que arreu commouen el món.

Creiem que la premsa, especialment l'avanzada, deu perseguir en aquesta noble tasca i que'ls homes representatius de la política catalana deuen col·laborar-hi, fent les degudes gestions prop del Govern per a que l'amnistia vingui.

Pensi's que si a totes les presons d'Espanya hi ha homes condemnats per aquests delictes que de cap manera poden considerar-se com a crims comuns, molts més n'hi ha, proporcionalment, a les ergastules de Catalunya, perquè és la nostra terra, per la seva gloria, la que té més conreadors de les idees generoses i més adoradors de les aspiracions de justícia humana.

Per al Sr. D. A. Simó

Des de que's troba plantejat, el ple de les aigües, en diverses ocasions ha intervingut en el mateix, des de les columnes de «Las Circunstancias», el bon rapso, don Agustí Simó. Preciament perquè'l considerem com a tal, perquè coneixem la seva bona fe, fem esment de la seva passiva intervenció en aquest sorollós afer del projecte Caballé. Altament passaria per aït els seus articles reveladors d'un complet desconeixement de la qüestió que vol tractar.

Nosaltres estem fermament convençuts de que'l Sr. Simó, que ha arribat fins a ell la veu dels interessats en la realització del projecte patrocinat pels possibilistes i que no coneix per si mateix les bases de l'esmentat projecte ni menys les impugnacions dels que'l combatem amb tot l'entusiasme que genera el nostre lleal patriotisme. Si tots els elements de judici que uns i altres hem ofert a l'opinió haguessin arribat al senyor Simó, no dubtem ni un moment que la seva veu de vell patriota s'ajuntaria a la nostra per a salvar a Reus dels danys que l'amenaçen.

No sabem si aquestes ratlles arribaran al senyor Simó tal com les hem escrites, però per si aquest cas se dona, cosa que celebrariem en extrem, nosaltres ens atrevim a recomanar-li que hi vagi amb pens de plom a escriure sobre la qüestió de les aigües, que comprovi abans d'agafar la ploma, el valor de les notícies que reb, perquè'ls defensors del projecte no rebutgen cap procediment, per reproblable que siga, per a fer propaganda a favor del seu negoci; i ens doldria que un dia el senyor Simó hagués de paladejar les amargors del remordiment per haver inferit un dany a la ciutat, sense volguer-ho.

No seria ell el primer que per ignorància dels fets anava mal encaminat i per això nosaltres ens posem per enter a la disposició del senyor Simó per si desitja escoltar de viva veu els arguments en que fundem la nostra enèrgica oposició al projecte Caballé, manera segura de que arribi fins a ell sense interessades mixtificacions.

Nota agrícola

L'adob en les faveres

Les faveres requereixen, esser ben fertilitzades per dunes raons: la primera, a l'objecte d'augmentar la seva producció, i la segona, perquè d'aquesta manera la terra queda en bones condicions de fertilitat per a la sembra del cereal que l'ha de seguir en el conreu.

Pero ens acont preguntar, quina mena de fertilitzants vol la planta que'ns ocu-

pa. Els adobs nitrogenats, que són els de més cost, poden esser suprimits, perquè les lleguminoses aprofiten com tots sabem el nitrògen de l'aire. Tampoc té gran necessitat de l'àcid fosfòric, no exigint, per consegüent, la seva aplicació en fortes dosis.

En canvi, les faveres, l'únic element que absorbeixen amb gran desig i en dosis crescades és la potassa. Així, ires de particular, i doncs, es un fet posat a prova i de tots conegut, que totes les plantes de la familia de les lleguminoses, son grans consumidores de dit fertilitzant.

Com a fórmula que a dita planta recomanem la següent, composta de 250 a 300 kilògrams de superfosfat de calç de 18,20 o escories de defosforització sifis terrenys se veuen mancats de calç, i de 400 a 150 kilògrams de clorur de sodi, aplicat patàssic; el clorur de sodi s'aplica solament en les terres riques de calç.

Els adobs fosfatats i potàssics s'aplicaran, íntimament barrejats, cal avol, uns vuit o quize dies abans de la sembra, enterrant-los per medi d'una labor superficial o d'un pas de rascló.

J. FUSELLER.

D'interès vari

Un negoci sense explotar

Un dels majors negocis, del que poden obtenir-se grans beneficis, està en les pesqueries de Mar Xica (Costa del Marroo).

Es una verdadera riquesa en pesca i no obstant, encara no s'explota amb la importància que mereix. Per a donar idea de l'abundancia, exposarem alguns detalls.

Les ostres hi son en tant gran quantitat que arriben a vendre's a 4 pessetes el sac de 75 kilos, de classe superior; amb els llagostins succeix lo mateix, puig hi ha hant dies que se n'exporten més de dos mil kilos, adquirint-se a la plaça a una pesseta el kilo.

El joc a Bèlgica

La Cambra belga ha restablert virtualment el joc d'atzar a Bèlgica, en profit de les poblacions de Spa i Ostende, havent-se acceptat el projecte del diputat Borboux, autoritzant-se el joc en aquelles estacions esinanques, baix les condicions següents:

1. Els estatuts, seria aprovats pel ministre de l'Interior.

2. El 80 per 100 se repartirà a prorrata entre les obres benèfiques, per a obrers, segurs socials i de Municipis de que's tracta.

3. Els habitants de Spa i Ostende no podran concórrer a les cases de joc.

En l'autorització municipal s'especificarà

carà les classes de joc que's consentin i les mides per a sa comprovació. Dita autorització sempre será revocable, ja signi per inobservancia de les condicions o bé a petició de l'Ajuntament interessat.

Els centenaris del món

Heus aquí una estadística curiosa de les persones que a Europa passen dels 100 anys d'edat:

A Espanya son en nombre de 410 els centenaris; a França, 213; a Italia, 197; a Anglaterra, 92; a Rússia, 89; a Alemanya, 46; a Noruega, 23; a Suècia, 10 cap.

Els pobles ont abunden els vells centenaris son els Estats Bàltics: Bèlgica, 8.883; Romania, 1.074, i Servia, 571.

El fundador del periodisme

S'ha averiguat que'l fundador del periodisme, que deuria esser la palanca de la civilització i el progrés, és un fill del Celest Imperi nomenat Gou Koung, que en l'any 400, va fundar el periòdic «Pekin-Pao», que fou suprimit fa poc temps, o sia, des de que a la Xina hi ha República.

Gou Koung imprimia les seves cròniques sobre seda, groga amb caracters tipogràfics de plom i de plata.

Quan Guttemberg va concebir igual projecte, va limitar-se a usar la fusta per a les planxes.

Les víctimes de les feres a l'Índia

El «Daily Telegraph» reproduïx una estadística a prop de les víctimes de les feres en els boscos de l'Índia.

De l'estadística se'n despren que en 1911 els tigres mataren a 767 persones i a 28.832 caps de bestiar; els leopardos 253 persones i 42.745 caps de bestiar; els llops 189 i 11.922; les hienes 2.780 caps de bestiar; altres feres, 721 i 5.427, i les serps 24.312 i 40.534.

Els indígenes durant l'any 1911, mataren 25.843 feres, distribuint el Govern recompenses que importaren 361.755 francs.

Des de 1902 a 1911, les feres de l'Índia mataren a 243.314 persones.

Assamblea Nacional

Convocatoria

Per a celebrar l'Assamblea Nacional de l'U. F. N. R. corresponent al present any, el Consell General se complau en convocar per al dia 28 de l'actual a tots els senyors assembleistes.

L'Assamblea Nacional celebrará les seves sessions a les 10 del matí i a les 4 de la tarda, en la sala d'actes del C. N. R. de Barcelona, Pelai, 42.

Si amb les sessions anunciades no acabés l'Assamblea Nacional les seves tasques, al mateix local i a la nit del mateix dia, tornaria a reunir-se.

Barcelona 21 setembre 1913.

Pel Consell General

Francisco Layret.—Albert Bastardas.

Abans d'ahir, al matí, procedent de Barcelona, arribà a aquesta ciutat el president de l'Institut Agricol Català de Sant Isidro, don Eusebi de Puig, el qual celebrà una extensa entruyista amb el director de l'Escola de Viticultura i Enologia, don Claudi Oliveras, en la que's tractà de variis extrems agronòmics. En l'express de la nit, el senyor Puig sortí cap a Madrid, on presentarà al president del Consell de ministres una instancia de l'Institut Agricol Català de Sant Isidro en sollicitud de que's dictin aquelles disposicions de Govern o legislatives que siguin necessaries per a que no sigui vexada la propietat en els municipis que, acollint-se a la llei de substitució de l'impost de consums, restableixen el repartiment general sobre utilitat dels veïns i hisendats, regulat per la llei municipal.

Se lamenta l'Institut dels escassos recursos que's concedeixen als Ajuntaments i avaluant el real valor dels impostos autoritzats per la llei de substitució del de consums, afirma que, en la majoria de les poblacions rurals son, salvo el del repart general, poc menys que il·lusoris, per lo que'ls Ajuntaments tenen de girar se, avidament, contra la propietat.

L'Institut Agricol demostra, amb copia d'informes, que en alguns municipis paga més el propietari per concepte de repart municipal que per contribució a l'Estat, lo qual constitueix una enormitat, especialment quan se tracta de hisendats forasters, que no beneficien dels serveis municipals i que ja contribueixen als mateixos amb el 16 per 100 de les quotes que, per riquesa rústica, satisfan a l'Estat.

Això es degut a que ni per a la determinació de les utilitats ni per a fixar el tant per cent sobre les mateixes que determina la quota, no existeix, en poblacions de menys de 10.000 habitants, cap limitació, per lo qual sollicita l'Institut que's dictin disposicions terminants, referents al particular i que, en cap cas, la quota per reparts general, pugui excedir del vinticinque per cent de lo que, per contribució, se satisfà a l'Estat.

EL SOROLLÓS FRACÁS DEN NOUGUÉS EN LA QUERRELLA CONTRA "FOMENT"

NO TÉ EXCUSA EL SEU PROCEDIR

Els possibilitats no poden resignar-se a la realitat acceptant son paper de fracassats, reconeguent nostres victòries, que son motiu d'oprobri per a ella i de gloria per a la ciutat que veu apropar-se el dia de sa completa lliberació.

Es un espectacle repugnant el que ofereix aquests dies «Las Circunstancias» amb motiu de la condemna del senyor Nogués, del demòcrata fracassat perseguidor de periodistes, per la Audiencia de Tarragona.

Perque en virtut de la sentència absolutoria amb tots els pronunciaments favorables, de nostre amic i company don Joan Loperena, resulta calumniosa la querrela interposada, quedant el senyor Nogués en una situació desairada davant l'opinió pública, com a fals acusador, i no obstant aqueixa condició d'inferioritat en que's troba respecte al seu acusat ignoscent, qui té dret en mèrits de la sentència absolutoria a exigir-li les degudes reparacions i indemnitzacions per sa canallada sense nom, portada a terme tant sols per a donarse el gust el senyor Nogués, segons declara impudicament, de veure a la seva victima sentada en el banquet dels acusats; encara s'atreveix «Las Circunstancias» a fer brometa entorn d'aquest assumpte, treient a reluir suposats mòvils i intencions del seu testafarro, al sol efecte de deprimir i rebaixar l'acte de justícia de l'Audiencia de Tarragona.

Quan a nosaltres ens consten positivament els treballs inaudits que aquests dies s'han fet a Tarragona per a obtenir una sentència condemnatoria, que salvés quan menys de l'immens ridícul a l'orgullós diputat difamador dels nacionalistes, no obstant haver-lo obligat a cantar la palinodia davant la Sala, i a retirar les seves paraules desmentint l'història dels 36.000 duros inventada pel senyor Caballé i corejada pels possibilistas; quan nosaltres sabem tots els passos que han fet aquests dies nostres inofensius enemics buscant influències per a entorpir el curs de la justícia, resulta extremadament ridícul que ara ens vinguin per a disculpar-se, amb que tot estava descomptat, que amb absolució o condemna, al processat no li havia de passar res.

Aquestes excuses no serveixen ja per a res. D'una part perque heuen esperat formular-les tardament, quan avergonyits de la tremenda planxa de vostre ex-Director, la veu pública pregonava nostra absolució. I d'altra part, perque heuen rebut la noticia de la sentència absolutoria, amb tot l'odi de la vostra ànima, redoblant vostres insults contra nosaltres, arribant fins a ofendre al Tribunal que l'ha dictat.

I amb aquests antecedents es en va volguer blasonar d'una noblesa d'ànima que no sentiu i a la que fa traició el vostre propi llenguatge.

L'imprès per a la sollicitat, s'entregarà en Secretaria a l'hora de despatx, que ho serà de 7 a 8 de la tarda, basant una sola sollicitat per a inscriure's en el número de matèries que's desitgi, abonant-se per aquest concepte la quantitat de 0.25 ptes. Els alumnes o les alumnes que's matriculin per primera vegada, deurán presentar el certificat de vacunació o revacunació a l'acte de formalitzar la matrícula.

De ordre del senyor director se fa públic per a coneixement dels interessats.

Reus 6 setembre de 1913.—El secretari, Ramón Pons.

Informació Local

CONVOCATORIA

Se convoca als ciutadans inscrits en el Cens del partit d'U. F. N. R. a Assemblea per al proper dissapte, a les deu de la nit, en la sala d'actes del Foment Republicà Nacionalista, a l'objecte de deliberar i pendre acords sobre les properes eleccions municipals.

Reus 25 setembre 1913.
La Junta Municipal.

Aquest vespre a dos quarts de vuit celebrarà l'Ajuntament sessió de segona convocatòria.

La Gazeta ha publicat una reial ordre del Ministeri d'Instrucció pública concedint validesa acadèmica als títols de batxiller estrangers.

La part dispositiva diu així: «Article primer. Els títols que en son país respectius donguin aptitud per a l'ingrés en les distintes facultats corresponents a l'ensenyança superior, serán vàlids a Espanya com si s'haguessin expedit en el regne, sempre que procedeixin d'establiment oficial d'Estat i s'hagi demostrat l'autenticitat del mateix per sa legalització o l'acordada corresponent i s'identifiqui la persona a qui estigués extés.

Article segon. Aquests títols satisfaran els mateixos drets que'ls que devenguen els de batxiller espanyols.»

Demà dissapte, arribará an aquesta procedent de Lleida, el president de la Lliga Vegetariana de Catalunya, doctor Falp i Plans, qui donará una conferència sobre «Vegetarisme» en el Centre de Lectura, a les deu de la nit del mateix dia.

L'acte serà públic, per interessar tant a la classe mèdica com al públic en general, donada l'amplitud del tema que'l conferenciant preté desenrotllar.

Están nevades les montanyes de Puigmal, les serres del Cadí i totes les que envolten la Cerdanya.

Avui divendres, de sis a vuit de la tarda, començarà en l'Institut de Reformes Socials l'informació oral referent a l'industria tèxtil.

Fins ara, el número d'informacions escrites rebudes en l'Institut, es el de cinc, essent aquestes de Barcelona, Manresa, Béjar, Saragoça i Mataró.

Aquesta nit se celebrarán en el conxorregut cinematògraf Sala Reus dues extraordinaries sessions. El programa que's projectarà estarà compost de pel·lícules de gran novetat i llarg metratge.

La cullita deraim se presenta aquest any superant els càlculs fets en quantitat pero de menys gran glomètric a Vilafranca del Penadés.

Lo mateix succeeix en els termes propers, havent-se generalitzat les operacions del vemar.

El raïm es, en tot Catalunya molt sollicitat i els peus continuen en alça.

Així ens ho diuen de Puigcerdá, Santa Marguerida dels Monjos, Vilafranca del Penadés, Sant Sadurn de Noya, Cervera, Vendrell, Torredembarra, Igualada, Sant Vicens dels Horts, Rubí, Manresa, Terrassa, Granollers, Vic, Esparraguera i Tarragona.

El vi, a raig de cup, se cotisa a Torredembarra, a 25 pessetes; a Igualada, a 19, i a Sant Sadurn de Noya, tot la carga.

Vegls a quarta plana la caricatura de Junceda.

Comuniquen de Berlín que la casa de la viuda de Wagner, a Bayreuth, ha sigut saquejada.

Han desaparegut molts objectes que perteneixeren al gran músic Ricard Wagner.

En el kilòmetre 237 de la línia dels Directes i a dos kilòmetres d'aquesta ciutat, en el lloc denominat pont del Manieomi, fou errotlat ahir pel tren correu de Madrid, que arriba a les 14'3, el xvi d'aquesta població Frederic Gras Manresa, de 65 anys d'edat, casat, i domiciliat en el carrer Camí de Riudoms, número 24, quedant mort a l'acte.

Compareguren al lloc del succés el jutge d'instrucció, l'inspector de Rondes municipals, cabo de guarda termes i individus de la Creu Roja.

El senyor jutge ordená, després de les diligències del cas, l'aixecament del cadavre, que fou traslladat en una camilla de la Creu Roja a l'Hospital Civil.

Per a tractar assumptes de gran importancia vinícola, avui divendres, a les onze del matí, se reuniran en el saló d'actes de la Cambra de Comerç de Tarragona, els Sindicats d'exportadors de dita capital, Vilafranca del Penadés, Reus i Valls.

La recandació líquida obtinguda per Tabacs durant el mes d'agost últim, en relació a igual mes de l'any anterior, acusa una baixa de 68.429'13 pessetes.

La del Timbre ha aumentat en igual període de temps en 2.757'990'35 pessetes.

Han sigut autoritzades per a prestar servei de giro postal, a partir del dia 28 del corrent, les estafetes de Villanueva de los Infantes (Ciudad Real), Castuera (Badajoz), Ordenes (Orense), Viana del Bollo, Barco de Valdeorras i Verín (Orense), Gandia (Valencia), Potes (Santander), Atienza, Brihuega i Cogollado (Guadalajara), Valencia de Alcántara (Cáceres), Granollers (Barcelona), Belmonte (Ourense), i Falset (Tarragona).

La Comandancia de la guardia civil d'aquesta provincia anuncia que'l dia primer d'octubre pròxim tindrà lloc la venda en pública subasta de les armes ocupades a infractors de la vigent llei de caça.

En la Secció Excursionista del Centre de Lectura ha quedat oberta la llista d'inscripció de congressista per al Primer Congrés d'Art Cristià que ha de tindre lloc a Barcelona a últims del proper octubre.

La llista oficial de viviers que publicà la Direcció general d'agricultura en virtut del tractat de Berna, augmentarà aquest any amb el de don Salvador Carbonell, d'aquesta ciutat, el qual fou oportunament reconegut i informat favorablement pel Servei agronòmic provincial.

Per reial ordre s'ha disposat que tant prompte com existeixi en el pressupost de gastos del ministeri d'Instrucció pública la consignació necessaria, comencin a disfrutar llurs quinzenis els professors de caligrafia dels Instituts generals i tècnics que pels seus anys de servei a l'Estat se trobin en condicions legals per a sollicitar-ho i els hagi sigut reconegut previament.

A Tarragona tots els patrons han acceptat les condicions presentades pels obrers lampistes, a base del jornal mínim de quatre pessetes diaries i nou hores de treball.

Un d'aquests dies s'inaugurarà a Amposta una important fàbrica dotada de les màquines més perfeccionades i modernes adquirides recentment a Alemanya per a l'industria arrossera.

El propietari es un apoderat d'una acreditada casa de comerç d'aquesta ciutat, conegut pels seus importants negocis d'especulació.

LLUM ELÈCTRICA. Làmpara Metal-T insuperable, de filament metàl·lic *trefflat*. Única verdaderament irrompible i la millor i més econòmica de totes les làmpares elèctriques. Des de 1 de juliol a 1'80 pessetes, de 5 a 50 bujies.—Lluís Escaló, arraval de Santa Agna n.º 40.—Casa degudament autoritzada per a instal·lacions elèctriques de totes classes, comptant amb personal tècnic expròfés per a dit servei.

CONSULTA per a enfermetats dels ulls
Acabat l'estineig ha tornat a obrir-se la Consulta del Doctor Gras Fortuny oculista i ex-Inspector provincial de Sanitat, per oposició.

Reb: de 10 a 12 matí i de 2 a 4 tarda
Consulta econòmica: de 12 a 1
Reus.-Carrer Galanes, 6, pral.-Reus

AVIS El Doctor Pere Fontana Gran, especialista en les enfermetats dels ulls, ha traslladat als dilluns de cada setmana, la visita que tenia establerta els diumenges, en el carrer de la Presó, 8, principal.

Hores de consulta: de 10 a 1 i de 3 a 5.
—A Barcelona, Diputació, 235.

ESPECTACLES

SALA REUS
Escalade sessions de cinematògraf tots els dijous, dissabtes i dies festius.
Avui divendres extraordinaries sessions amb esplèndid programa.

Moviment del Port de Tarragona

DIA 25 DE SETEMBRE 1913
dades facilitades per l'Agencia de don E. Fábregas

Entrades
«Manuel Espaliu» de Cette, consignat a Mariné, Bocois buits.
«Cabo Quejo» de Marsella, consignat a Peres. Efectes.

Sortides
«Cabo Quejo» per a Bilbao. Càrrega general.

«Manuel Espaliu» per a Valencia. Lastre.
«Pedro Pi» per a Cette. Càrrega general.

Anunci de sortides de valxells

Dia 26.—«Cabo Higuera» per a Cette i Marsella; consignatari Peres.

Dia 26.—«Minié» per a Glasgow; consignatari Mac-Andrews.

Dia 27.—«Almagro» per a Amberes; consignatari Mac-Andrews.

Dia 27.—«Serra» per a Liverpool; consignatari Mac-Andrews.

Dia 27.—«Anwerpen» per a Dinamarca; consignatari Ferrer.

Dia 27.—«Bioja» per a Cette; consignatari Fábregas.

Dia 29.—«Leonardo» per a Génova; consignatari Terré.

Dia 30.—«Espanne» per a Amberes; consignatari Mac-Andrews.

Dia 30.—«Pelayo» per a Londres; consignatari Mac-Andrews.

Dia 1.—«Aragón» per a Marsella; consignatari Mac-Andrews.

Dia 2.—«Achilles» per a Holanda; consignatari Ferrer.

Dia 2.—«Hispania» per a Suecia; consignatari Boada.

Dia 4.—«Santiago» per a Noruega; consignatari Boada.

Dia 5.—«Jacona» per a Canadà; consignatari Mac-Andrews.

Dia 10.—«Dinamarca» per a Nova York; consignatari Mac-Andrews.

Monument a Saavedra

Col·locació de la primera pedra

Com estava anunciat abans d'ahir tingué lloc a Tarragona, havent constituït un verdader aconteixement, l'acte de col·locar la primera pedra del monument a don Eduard Saavedra.

Presenció la cerimònia una nombrosa gernació, acudint en comitiva la bandera del municipi tarragoní, els nois de les escoles públiques, representants de les entitats i corporacions, comissions militars i una nutrida representació del Centre de naturals de Tarragona i el seu camp, de Barcelona.

També hi estigueren representats el Centre Hispà-Marroquí de Madrid, per Dar Bzoy; les Cambres de Comerç de Reus i Tarragona, pel senyor Lloret; la Cambra Agrícola de Reus, pel senyor Ball; l'Ajuntament d'aquesta ciutat, pels senyors Sardà, Ciurana i Casagualda; l'Ajuntament de Girona, pels senyors Montsalvatge i Amic, i el de Barcelona pels tinents d'alcalde senyors Mir i Miró i Pañella i els regidors senyors Marçalls, Carreté, Pardo i Matons.

Presidiren l'acte els governadors civil i militar, el vicari capítular, el president i fiscal de l'Audiencia, el tinent de alcalde senyor Montes i el president del Centre Hispà-Marroquí.

Don Marián Paig i Valls llegí un discurs, essent molt eloqüent i sentit el pronunciat pel senyor Mir i Miró en nom de Barcelona, com a germana major de Catalunya que s'associa al solemne acte.

Pronunciaren breus paraules d'adhesió els alcaldes de Reus i Girona; don Angel del Arco parlà en nom de l'Academia de l'Historia, don Salvador Corbella per encàrrec del general Polavieja i don Adolf Alegret per encàrrec de la familia del senyor Saavedra.

També s'associaren a l'acte el canonge doctor Cassola pronunciant sentides frases. Després de llegir-se un telegrama del ministre de Foment, exonsant la assistència a l'acte, se procedí a la col·locació de la primera pedra, tirant les primeres palatades de morter el governador civil i el delegat general dels Centres Marroquins, don Emili Corbella.

Després de parlar el senyor Montes, en nom de Tarragona donà per acabat l'acte el governador civil.

SECCIO OFICIAL

REGISTRE CIVIL

INSCRIPCIONS DEL DIA 25 SETEMBRE 1913

NAIXEMENTS

Josep Gual Cañellas.—Josep Roig Salesas.—Mercé Bonet Mariné.—Maria Rosa Jornet Montaña.—Ramir Rodó Jornet.

DEFUNCIONS

Bernat Salas Fabré, 72 anys, Raseta Salas, 17.—Rosa Arbolí Morgades, 41 anys, Hospital civil.

MATRIMONIS

Cap.

El Olimpo

Se posa en coneixement dels senyors socis que'l proper diumenge 28 del corrent, de 5 a 6 de la tarda, se celebrarán eleccions extraordinaries per a proveir tots els càrrecs de la Junta de Govern, vagants per dimissió dels quils desempenyaven.

Reus 21 setembre 1913.

Escola d'Arts i Ofels de Reus

ANUNCI

Amb arreglo a lo previngut en les disposicions vigents, en la Secretaria de aquesta Escola se trobarà oberta la matrícula d'ensenyança oficial per al curs de 1913 a 1914 des del dia 15 al 30 del mes actual.

Els alumnes o les alumnes que desitgin verificar-la, podrán fer-ho en qualsevol de les matèries següent:

Dibuix de figura, linial, adorno i paisatge.—Copia del natural.—Secció de fang.—Modelat i buidat.—Llengua francesa.—Gramática castellana i Caligrafia.—Aritmética i Geometria pràctiques.—Mecanografía.—Contabilitat.—Comptabilitat.—Ciències Físiques i Naturals.—Elements de construcció.—Elements d'Historia de l'Art.—Tall i confecció de vestits per a la dona.

Dipòsit de Relotgeria.—Relotges de butxaca i despertadors desde 2.90 ps.

Companyia Francesa del Gramophone

Representació i dipòsit: R. Perpiñá. Major, 22.—REUS
Despatx: 24, pral.

Exit col·lossal dels cèlebres artistes

TITTA RUFFO i CARUSO
en discs Gramophone.

Avis important.—La paraula Gramophone la tenim registrada en la Convenció de Berna amb el número 2.151, i perseguirem amb tot el rigor de la llei al que faci ús indegut d'ella.

SENSE aquesta marca

l'aparell NO és un "Gramophone".
— Catàlegs gratis —

LA HIDRAULICA REUSENSE de EMILI AULÉS

Gran fabrica de mosaics hidràulics

Aquesta fabrica compta a més d'una infinita varietat de dibuixos, en grans existències de rajoles, lo que li permet poguer servir el genre en immillorables condicions de duració i permanència dels colors.
Preus sense competència.—Camí de Rindoms, 3.—REUS

Informació comercial diària per a FOMENT

EDUARD RECASENS

Corredor de Comers Colegiat
Arreal Santa Agna, 55, i carrer Santa Agna, 19
Telèfon 108

Darreres còtitzacions segons telegrama de la casa
J. MARSANS ROF I FILLS.—BARCELONA

BORSA DE BARCELONA	
Interior 4 p.	79.80
Norts.	100.75
Alacants.	98.55
Orenses.	—
Audalusos.	99.
Obligacions Franca 2 1/4	55.50
Municipi 4 1/2.	93.50
Obligacions Almansa 4 p.	91.
Id. adh.	—
Id. Segovias 4 p.	92.
Id. Orenses 80 y 82.	48.50
Id. Roda a Reus.	54.50
Id. Alacants 4 1/2.	101.24
Id. 4 p.	92.
Francs.	6.50
Lliures.	26.90

BORSA DE MADRID	
Francs.	6.35
Interior 4 p.	79.80

BORSA DE PARIS	
Exterior.	92.40
Norts.	470.—
Alacants.	450.—

Ordres de Borsa per a Barcelona, París i Madrid.—Compra i venda al comptat de tota classe de valors de renda (de l'Estat, Obligacions Ferrocarils, Municipals de Barcelona, etc.)—Descompte de Cupons.—Compra de monedes d'or i Bitllets de diferents països.—Compra i venda de Valors locals.—Compra i venda de paper estranger.—Intervenció en tota classe d'operacions en els Bancs de la localitat.

CAMVIS CORRENTS

donats per la Junta Sindicat del Colegi de Corredors de Comers de la plassa de Reus

EXTRANGERS	
Londres 90 dpt.	26.54 din.
Idem 8 dpt.	>
Idem vista.	ops. 26.84 >
París vista.	> 6.30 >
Marsella vista	>
Hamburg vista	>
VALORS LOCALS	
440 Gas Reusense	—
525 Industrial Harinera	—
625 Banco de Reus de	—
Descuentos y Préstamos	—
25 C Reusense de Tranvias	—
200 C Reusense de Tranvias	—
paivilegiades 5 %.	—
400 Electra Reusense	—
162.50 Empresa Hidrofrática	—
190 Electro-Química Teruel	—
540 Obligacions Manicomio	—
Reusense.	—
Manicomio Reusense	—
600 Institut P. Mata (2.ª E.)	—
600 Institut P. Mata (3.ª E.)	—
500 Obligacions Electra	—
Reusense.	—

Col·legi d'Interns en l'edifici de l'Institut

Dirigit per **Don Joan Ollé Vallés**
Mestre Superior i Batxiller.

Director espiritual: Rnt. Dr. D. **Fernán Minguell**
Capellà de l'Institut.

Des del primer de setembre queden obertes les classes de *Pàrvuls, Elemental, Superior, Batxillerat, Magisteri, Càlcul Mercantil, Teneduria de llibres, Caligrafia, Redacció i Ortografia, Francés, Mecanografia, Solfeig, Piano i Esperanto.*

El local es espaiós i higiènic i compta amb amplies sales de classes i habitacions per als interns, dotades d'aigua, gas i electricitat. Compta a més, el Col·legi, amb un extens camp de jocs per a esbarjo dels pensionistes.

Els alumnes del Batxillerat i Magisteri assisteixen oficialment a les classes de l'Institut, donant-se en el Col·legi repàs i conferències de les respectives assignatures.

En les classes de Comerç prestarà son valios concurs l'intel·ligent professor de Caligrafia de l'Institut, don Isaac Riyo.

S'admeten alumnes interns, mig pensionistes i externs.
Per a més detalls dirigir-se al Director del Col·legi.

Gran Tintoreria Barcelonesa

— DE —

MANUEL CIBIACH

CARRER GALANES N.º 7 (DAVANT "LA PALMA").—REUS

Se renta i teixeix tota classe de robes.

Especialitat en colors en la mostra.

De Mora y Falset a Reus		
Surt a las 5.40	Arriba 6.46 E	8.28 M
> 6.15	> 7.20	> 8.44 M
> 7.15	> 8.11	> 9.35 R
> 12.17	> 13.11	> 14.3 R
> 17.1	> 18.45	> 20.28 C
> 20.9	> 20.45	> 21.18 M

De Reus a Lleyda		
Surt a las 8.22 y arriba a las 11.22 (correu.)	13.35	20.05 (m.)
> 17.59	>	22.03 (m.)
> 20.30	>	0.22 (m.)

De Lleyda a Reus		
Sur 5.30	Arriba 9.46 (m.)	20.17 (m.)
> 16.15	>	17.58 (c.)
> 15.1	>	12.59 (m.)

De Reus a Tarragona		
Surt a las 7.38 y arriba a las 8.11 (m.)	> 9.57	> 10.30 (m.)
> 12.35	>	13.07
> 14.08	>	14.45 (m.)
> 18.08	>	18.35 (c.)
> 20.50	>	21.24 (m.)

De Tarragona a Reus		
Surt 7.35	Arriba 8.10 (c.)	9.00
> 12.29	>	13.06 (m.)
> 16.36	>	17.14 (m.)
> 19.25	>	20.03 (m.)

Academia de Música

DIRIGIDA PEL PROFESSOR

Don F. Piqué Salvat

En aquesta Academia s'admeten alumnes des del primer d'octubre per a les classes de solfeig, teoria de la música, piano, harmonia, contrapunt, fuga i instrumentació, empleant-se per a l'estudi d'aquestes assignatures els tractats més moderns adoptats pels principals Conservatoris.

Els alumnes que desitgin preparar-se per a examinar-se en el Conservatori del Liceu de Barcelona se la facilitarán els llibres de text del mateix.

S'admeten encàrrecs per a lliçons a domicili
Carrer Santa Agna, 29, pis 1.º.—REUS

Eduard Recasens Corredor de Comers Colegiat.—Intervenció de tota classe d'operacions als Bancs de la localitat.—Compra-venda de paper estranger.—Operacions de banca y borsa.
Arreal de Santa Agna, 55. Telèfon 108

Classes de Música

pel professor

JOSEP ANGUERA

Ex-alumne de solfeig i cant de l'eminent mestre Goula (pare) i del Conservatori del Liceu de Barcelona

Des del primer d'octubre queden obertes les classes de solfeig, cant, piano, mandolina italiana i espanyola i demés instruments de puè.

Lliçons particulars i a domicili.—Classe especial, per a senyoretas, de cant i mandolina de 2 a 4.

Arreal de N. Salmerón, 11, 1.º.—REUS

IMP. SANJUAN GERMANS.—REUS

L'ESPECIALISTA

— EN —

Enfermetats dels ulls

Doctor Angel Mercader

Oculista de l'Hospital Cívic-Militar i del Dispensari Municipal

Ha traslladat

son Consultori Oftalmològic del carrer de Monterols, al

Arreal alt de Jesús, 36, 1.º.—REUS

Visita de 9 a 12 i de 3 a 5.

Dies festius de 10 a 12

Borrás-Dentista

Aprovat per la Facultat de Medicina de Madrid

Plassa Constitució (Mercadal), 13, 1.º, 2.ª.—REUS

Métode nou i sens dolor per a el tractament de les dents.—Dents artificials sense paladar, ganxos ni ressorts deixant el paladar enterament lliure.—Construcció de dentadures de tots sistemes.—Especialitat amb extraccions sense dolor i coronas d'or i porcelana.

Preus econòmics

Consulta: A Mora d'Ebre els dijous primer i tercer de cada mes
Gratuita de 12 a 1 tots els dies excepte'ls dijous i dies festius

COL·LEGI DE 1.ª i 2.ª ENSENYANÇA

D'INTERNS, MIG PENSIONISTES I EXTERNES

DIRIGIT PER

DON FRANCISCO CROS REIG

Carrer de la FONT, 5 (davant l'iglesia de Sant Pere) i de l'ABADIA, 2 (accessoris)

El local, espaiós i ventilat, compta amb higiènicques i espaioses sales de classes i habitacions per a l'Internat, dotades d'aigua, electricitat i gas.

Els matriculats en segona ensenyança assisteixen diàriament a les classes de l'Institut, donant-se en el Col·legi repàs i conferències de les assignatures respectives.

Aquest Col·legi garantisa, com ho té acreditat durant els 11 anys desde sa fundació, la Moralitat, Educació i Ensenyança.

Des del primer de setembre queden obertes les classes de *Pàrvuls, Elemental, Superior, Batxiller, Magisteri, Comerç, Francés, Mecanografia, Solfeig, Piano i Cant.*

Aquest curs, de 9 a 10 i de 10 a 11 de la nit, s'estableixen classes especials de *Redacció, Càlcul, Teneduria de llibres i Caligrafia*, en les que, a més dels professors del Col·legi, prestarà son concurs el competent professor de Caligrafia de l'Institut, don Isaac Riyo.

Per a més informes, dirigir-se al Director en el mateix Col·legi, el qual remeterà prospectes a qui ho solliciti.

REUS I DE SETEMBRE DE 1913.

Ferrocarrils

Servey que regeix desde'l dia 1 de Setembre de 1912

De Reus a Barcelona		
Surt a las 4.35 per Vilanova y arriba	8.12	8.37 (m)
> Vilafranca	>	9.2 (c)
> 6.54	>	9.2 (c)
> 8.40	>	13.27 (m)
> 14.13	>	17.40 (c)
> 17.16	>	20.34
> 21.32	>	23.36 (R)

De Barcelona a Reus		
Surt 5.50	Arriba 9.21 (m)	10.39 (R)
> 8.25	>	12.48 (c)
> 9.23	>	16.26 (ll)
> 13.05	>	19.24 (m)
> 15.40	>	22.3 (R)
> 19.50	>	

De Reus a Falset y Mora		
Surt 6.50	Surt 9.12	Arriba 9.68 (m)
> 10.45	> 11.25	> 11.50 (R)
> 13.18	> 14.24	> 14.58 (c)
> 16.30	> 18.57	> 19.47 (m)
> 19.46	> 21.11	> 21.48 (m)
> 22.11	>	> 23.16 (R)

Companyia Reusense de Tranvies

Servey de trens que regirà des del dia 15 de setembre de 1913

Sortides de Reus		Sortides de Saló	
(Arreal de Robuster)			
Tren n.º 4 a las 3.50	Tren n.º 3 a las 4.35		
> 6	> 8.18	> 5	> 9.07
> 2	> 10.15	> 7	> 11.15
> 8	> 14.50	> n.º 1	> 15.50
> 38	> 16.30	> 39	> 18.40

ADVERTENCIES.—El tren núm. 4 de les 3.50 surt de l'Estació camí de Saló.

—Des del proper diumenge, dia 21 dels corrents, fins non avis, els dies festius s'expediran bitllets d'anada i tornada de Reus a Saló a 0.55 ptes. valeders per a tot el dia.

Reus 9 de setembre de 1913.
L'Administrador.

LINIA DE VALENCIA

Surten de Saló per a Valencia.—9.18.—11.15.—17.07 (fins a Tortosa).—0.02.

Arriben de Valencia a Saló.—4.19.—9.17.—14.55.—18.38.

Llet condensada Marca Lleó

Aquesta llet que és munyida solemament de les millors vaques, és homogenitzada i esterilitzada per un procediment de tota seguretat i baix l'inspecció de les primeres autoritats científiques.

Es absolutament pura i l'única que conté tota la nata, és completament lliure de germens mórbits i de fermentació, conservant el seu bon sabor en tots els climes i encara que sigui guardada indefinidament.

L'única que's recomana per als malalts i la cria dels nens.

Se ven en les millors drogueries i establiments de comestibles.

ENOFOSFORINA

Reconstituient el més efíacs i ràpit per a les convalescències i agotament. Retorna l'apetit, el benestar i l'alegria. Es tònic cerebral perquè remineralitza la MATERIA GRIS donant-li vitalitat i energia.

Farmacia Serra

Se ven a tot arreu i a casa de l'autor

Arraval de Santa Agna, núm. 80; i

Farmacia Nova de N. Batalla - Portal Jesús

REUS

VIDRES PLANS

VIDAL GERMANS I C.^a

Martí Napolità (Alcañiz), 7

REUS

IBARRA i C.^a Stat. en Cmta. SEVILLA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS

Tots els dijous sortida fixa del port de Tarragona per a València, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz (admetent càrrega per a Ayamonte i Isla Cristina, Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcia-Carril Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. — Servei ràpid eventual per a Galícia i Nord d'Espanya amb escales a València, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, emplant solament 14 dies en el viatge. — S'expedeix coneixement directe pera Larca i Sant Esteva Pravia amb trasbort al vapor "Luarca núm. 3, i per a Dunquerque als vapors de la Companyia Francesa "Dennis i d'Anzin".

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Per a Cette i Marsella

Setembre 25 Vapor Cabo Quejo	Setembre 26 Vapor Cabo Higuey
Octubre 2 " " Oropesa	Octubre 3 " " Roca
" 9 " " Higuey	" 10 " " Nao
" 16 " " Roca	" 17 " " San Martín
" 23 " " Nao	" 24 " " S. Sebastián

Per a més informes, al consignatari a Tarragona: En MARIAN PERES. - Real, núm. 32. - Telefon núm. 46

DESCUBRIMIENTO SENSACIONAL

Curación radical de todas las enfermedades de la piel, de las llagas de las piernas del artrismo, reumatismo, gota, dolores, etc., por medio del

Tratamiento de L. RICHELET

Antes de la curación

Después de 15 días del tratamiento

Hemos señalado ya a los lectores de nuestro periódico, el Descubrimiento sensacional del Sr. RICHELET (farmacéutico-químico) en Sedan (Francia), en lo concerniente a las enfermedades de la piel y de la sangre. A continuación indicamos las afecciones que más particularmente son curadas por este prodigioso tratamiento:

Eczemas, herpes, impetigos, acnes, sarpullidos, prurigos, rojeces, sarpullidos farináceos, psoriasis, sycosis de la barba, comezónes, enfermedades del cuero cabelludo, afecciones de la nariz y oídos, llagas y eczemas varicosas de las piernas, enfermedades sífilíticas.

La curación es igualmente segura en los trastornos de la circulación en el hombre y en la mujer, y en el artrismo, reumatismo, gota, dolores, etc.

JAMAS HA HABIDO UN DESACIERTO.

Este maravilloso tratamiento, ejerce su acción tanto en el punto donde se localiza el mal como en la sangre, que la deja completamente purificada y regenerada.

El tratamiento de L. Richelet se encuentra en todas las buenas farmacias y droguerías de España, Canarias y Baleares.

Pídase hoy mismo un folleto ilustrado en lengua española al autor Sr. RICHELET, al depositario general en España D. FRANCISCO LOYARTE, droguería, calle San Marcia 33, SAN SEBASTIAN, y será remitido gratuitamente.

L. RICHELET, 13, rue Gambetta, SEDAN (Francia)
DEPÓSITO GENERAL Y VENTA.—Droguería de D. Francisco Loyarte, calle de San Ignacio de Loyola, 9, San Sebastián.
Venta en Reus.—A. PUNYED LLOBERAS, calle Llovera, 47.—ANTONIO SERRA Arrabal de Santa Ana, 80.

Portadores baratos

En casa de Teodor Vernet, carrer de St. Francisco Xavier, 4, se venen portadores de superior qualitat a preus baratos.

POLVO NOËL

ANTISÉPTICO

ESCOCIDOS DE LOS NIÑOS ESCALDADOS
SUAVIZADOR DE LA PIEL
EVITA SUDOR Y MAL OLOR DE LOS PIES Y SOBACOS
PARA DESPUES DEL BANO Y TOILETTE
PARA DESPUES DEL AFEITADO
UNICO AGENTE PARA ESPAÑA PORTUGAL Y AMERICA LATINA
JOAQUIN FAU-MALLORCA 184-BARCELONA

Pots a 0'85 i 0'50 pessetes i pot metallitzat a 1'25.
De venda en Farmacies i Droguerfes

DISPONIBLE